

Edyta Bątkiewicz

Wystawy podczas weekendów majowych : Powstanie styczniowe, 1-3 V 2013

Pamiętnik Biblioteki Kórnickiej 30, 233-234

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

łów można było podziwiać np. zaszyfrowany list księcia Adama Jerzego Czartoryskiego do Tytusa Działyńskiego z czasów powstania listopadowego, intercyzę ślubną Izabeli z Czartoryskich i Jana Działyńskiego, notatki Jadwigi generałowej Zamoyskiej z wypisami do nauki języka greckiego i tureckiego, wiersze Odyńca dedykowane Klaudynie z Działyńskich Potockiej oraz jeden z cenniejszych egzemplarzy ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej – autograf III Części „Dziadów”.

Ponadto zaprezentowano dokumenty z archiwum Leonarda Niedźwieckiego, głównie korespondencje oraz kilka z kilkudziesięciu posiadanych przez Bibliotekę Kórnicką raptularzy, które Niedźwiecki prowadził przez kilkadziesiąt lat, jakie spędził na emigracji w Londynie i Paryżu.

Wystawę przygotowali: Magdalena Biniak-Szkopek (BK PAN), Edyta Bątkiewicz (BK PAN), Grzegorz Kubacki (BK PAN), Hanna Zaworonko-Olejniczak (Fundacja Regards Multiples), Wojciech Olejniczak (Fundacja Tres). Barbara Kłosowicz-Krzywicka (Towarzystwo Opieki Nad Polskimi Zabytkami i Grobami Historycznymi we Francji), tłumaczenie: Barbara Miechówka (Communauté Franco-Polonaise)

Edyta Bątkiewicz

WYSTAWY PODCZAS WEEKENDÓW MAJOWYCH

POWSTANIE STYCZNIOWE

1-3 V 2013

W styczniu 2013 roku minęło 150 lat od ostatniego XIX-wiecznego powstania narodowego. Aby uczcić tę rocznicę, jedną z wystaw, które od 2008 roku są organizowane w każdy weekend maja, poświęcono na prezentację pamiątek pochodzących z tego okresu. Zgodnie z założeniami cyklu wystaw: „Weekendy majowe w Bibliotece Kórnickiej”, zaprezentowano materiały (archiwalia, ikonografia, eksponaty muzealne) pochodzące przede wszystkim ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej, których nie można podziwiać podczas stałej ekspozycji muzealnej. Bardzo ciekawym wyjątkiem od tej reguły – unikatowym i niezwykle cennym, była czarka Romualda Traugutta, wypożyczona z rodzinnych zbiorów dr. hab. Jacka Kowalskiego. Ponadto przedstawiono ciekawy zbiór archiwaliów pochodzący z Archiwum Jana Działyńskiego z okresu powstania styczniowego: „Akta organizacji powstania styczniowego w zaborze pruskim” – źródła dotyczące działania organizacji w końcowej fazie powstania od 18 kwietnia 1864 roku. Zachowane akta

organizacji głównej powstania to 35 teczek korespondencji powstańczej (pisane nie tylko przez i do Jana Działyńskiego). Z tego zbioru wyselekcjonowano najciekawsze teksty, m.in. dokumenty powstałe w Paryżu dotyczące organizowania i wysyłania oddziałów wojskowych na ziemie polskie, ponadto bruliony raportów Organizacji Głównej w Zaborze Pruskim w tym projekt Jana Działyńskiego dotyczący rozwiązania trudności finansowych. Ponadto pokazano akta dotyczące zakupu i transportu broni – w tym korespondencję z Komisją Broni w Liège. Podczas wystawy można było podziwiać unikatowe rysunki i plany konstrukcyjne wykonane przez Jana Działyńskiego dotyczące ulepszenia broni palnej, m.in. konspekt i tekst prelekcji dotyczący ulepszenia broni palnej wygłoszonej przez Jana Działyńskiego w 1867 roku za namową Józefa Gałęzowskiego w Towarzystwie Wojskowych Polskich w Paryżu. Pokazano także zachowane w zbiorach Biblioteki Kórnickiej wspomnienia powstańców np. Franciszka Łukomskiego. Do tych wspomnień dołączone były: kwestionariusz Ministerstwa Spraw Wojskowych datowany na 10 grudnia 1919 roku, wezwanie na Komisję kwalifikacyjną mającą potwierdzić udział weteranów w powstaniu i ustalić ich prawa do pobierania stałej pensji, książeczka legitymacyjna oraz nekrolog. Podczas wystawy zaprezentowano także biżuterię patriotyczną z 1861 roku. Był to medalik mosiężny owalny, na awersie widnieje wyobrażenie Matki Bożej z Dzieciątkiem, niżej są skrzyżowane liście palmy i korona cierniowa, na rewersie: złamany krucyfik, pod nim orzeł trzymający krzyż i liście palmy, w otoku napisy „Boże błogosław Polskę”. Medalik był noszony przez powstańca Franciszka Łukomskiego. Ponadto eksponowano srebrny pierścionek, ozdobiony wyobrażeniem cierniowej korony z krzyżami, z napisem „25-27 lut. / 8 kwie. 1861” upamiętniający masakry, których dopuścili się Rosjanie na mieszkańcach Warszawy, podczas manifestacji patriotycznych. Prawdopodobnie pierścionek ten noszony był przez narzeczoną Franciszka Łukomskiego – Marię z Zarembów. Ten zbiór pamiątek został подарowany Bibliotece Kórnickiej w 1961 roku przez wnuka powstańca – Lecha Łukomskiego. W zbiorze tym znalazła się także powstańcza rogatywka.

Szczególnie godne uwagi były dwa albumy z fotografiami: „Album więźniów z Moabitu” należący do Jana Działyńskiego oraz album fotografii patriotycznych – oba stanowią niezwykle misterny majstersztyk introligatorski.

Niezwykle ciekawym eksponatem był krzyż należący do nieznanego powstańca i zesłańca na Syberię, który właściciel przekazał żołnierzom II Korpusu z intencją, aby krzyż wrócił na ziemie polskie, ci zaś przekazali go do muzeum w Rapperswilu, a następnie trafił do zbiorów Biblioteki Kórnickiej.

Wystawę przygotowała Edyta Bątkiewicz.

Edyta Bątkiewicz